

HISTORIE STUDENTSKÝCH ORGANIZACÍ V ČR (1985-2015)

Dnešní program

- 1. Představení Unie studentů VŠE.**
- 2. Přednáška a diskuze do 21:15.**
- 3. Přesun do restaurace Sklep.**
 - Hned u zastávky tramvaje Husinecká.

Historie studentských organizací (1985-2015)

Jakub Kočí

11. 3. 2015

Co dnes čekat a nečekat

- **Cílem dnešní přednášky je**

- dát Vám nejzákladnější přehled o studentských organizacích v posledních třiceti letech v Československu a Česku,
- ukázat Vám kontext a nejvýznamnější momenty,
- motivovat Vás k vlastnímu zkoumání historie studentských organizací a ideálně i k nějaké publikaci.

- **Nejsem historik a přednáška není vše pokrývající.**

- **Většina informací z přednášky není nikde odborně zpracována či pokryta.**

- Prezentace vychází z mé diplomové práce Unie studentů VŠE ze systémového pohledu.

Co dnes v krátkosti probereme

- Spolky v 80. letech (SSM a další)
- Porevoluční vývoj
- Zajímavosti z 90. a nultých let
- Současnost (cca 2008 – 2015)

80. léta v Československu

Socialistický svaz mládeže (SSM) a neoficiální spolky

Proč 1985?

- Přibližně v tomto roce začíná slábnout dohled STB nad vysokoškolskými studentskými organizacemi (dále SO).
- Režim aktivity SO monitoruje, ale jeho zásahy proti *nevhodným aktivitám* postupně slábnou až téměř mizí.
- Existuje oficiální Socialistický svaz mládeže, několik dalších „povolených“ organizací a neoficiální (nepovolené) spolky.

Socialistický svaz mládeže

- **Zjednodušeně něco jako „státní monopol“ na studentské organizace.**
 - Svázání smyslu organizace s ideologií KSČ.
 - SSM měl mimo jiné sloužit jako generátor nových „lídrů“ KSČ.
 - Nejvyšší ocenění člena SSM bylo jeho navrhnutí na členství v KSČ 😊.
- **SSM pokrýval nejen vysokoškolské SO, ale i spolky středoškolské, armádní, obecní, podnikové atd.**
- **V roce 1989 cca 1,3 milionu členů (bez dalších 1,4 milionu pionýrů).**
 - Členové SSM ve věku 14-30 let
 - Členství bráno většinou čistě formálně kvůli výhodám z něj plynoucím.

Studentské hnutí a listopad 1989

- Dohoda o spolupráci mezi dvěma proudy studentů: Aktivisty a Nezávislími.
- Aktivisté byli členy SSM.
- Nezávislí byli členy jiných (nelegálních) spolků. Například spolek STUHA (na VŠE spojený s Janem Vidímem).
- Díky této dohodě mohl být povolen studentský průvod, který byl pak rozehrán na Národní třídě.

USVSE

Rok 1990

Bouřlivý vývoj ve studentském hnutí

Bouřlivý rok 1990

- **Vzniká Studentská stavovská unie (SSU), která měla být alternativou k SSM.**
 - Během několika týdnů se zjistí, že zkratky SSU a SSM jsou si dost podobné a unie se přejmenovává na **Stavovskou unii studentů (SUS)**.
- **Ze studentského stávkového výboru vzniká Československý vysokoškolský studentský parlament (ČSVŠP).**
- **Po prvních volbách opadá zájem veřejnosti o studenty a na povrch proniknou i skryvané rozepře.**
 - Odchod Martina Mejstříka ze SUS kvůli jeho cestě do USA s českou delegací.
 - Odchod části studentských lídrů do politiky (Vidím, Benda, aj.) nebo do neziskového sektoru (Pánek).

1990 a pak temno

- **Během roku 1990 „končí historie“ v historických zdrojích.**
 - Téma SO nikoho nezajímá tak, aby ho zkoumal.
 - Materiály mladší druhé poloviny roku 1990 nikdo nezkoumá a leží v nezpracované archivech (pokud takové jsou).
- **Studentské unie jsou často obchodními organizacemi.**
 - Zprostředkovávají brigády a pomáhají hledat bydlení.
- **Stavovská unie studentů (ta národní) v určité formě funguje cca do roku 94/95.**
 - Je spojena s další generací politiků, například s Vítem Bártou 😊.

4 trendy v SO po roce 1989

1. Transformace studentského revolučního hnutí a vznik běžných studentských aktivit.
2. Významné snížení relativního počtu vysokoškolských studentů zapojených do studentských organizací.
3. Začátek a uvolnění fungování mezinárodních studentských organizací.
4. Zesílení činností studentských organizací po roce 2000.

USVSE

90. léta

Ty nejdůležitější body

90. léta (1/2)

- **Vysokoškolský zákon – definuje vysoké školství u nás.**
 - Vznik akademických senátů.
 - Vznik Rady vysokých škol (RVŠ).
- **Postupně se formuje Studentská komora RVŠ.**
 - Oficiální reprezentace vysokoškolských studentů.
- **Vznik Studentské unie ČVUT.**
 - Pravděpodobně největší čistě vysokoškolská studentská organizace/unie v České republice.

90. léta (2/2)

- **Rozmach mezinárodních studentských organizací.**
 - Konkurenční výhoda napojení na mezinárodní síť (kultura, procesy).
 - Výhoda sdíleného know-how.
 - Lákavé pro studenty kvůli mezinárodnímu přesahu.
- **Zánik několika studentských těles.**
 - Zánik národní SUS.
 - Rozkradení majetku SSM.
 - Zánik SUS Olomouc v miliónových dluzích.
 - Zánik ČSVSP.

Zesílení činností studentských organizací po roce 2000

Tři subjektivní dojmy, proč tomu tak je.

3 subjektivní dojmy, proč tomu tak je

1. Erasmus.

- Studenti vyjíždějící na zahraniční univerzity vidí, jak mohou věci na vysokých školách fungovat lépe.

2. Krize.

- Změna přístupu společnosti z „*Stačí mít jakýkoli titul.*“ na „*Váš titul nikoho nezajímá. Co umíte? Jaké jsou vaše zkušenosti? Jaké máte kontakty?*“

3. Silnější občanská společnost.

- Dnes se v něčem angažovat už není stigma, v určitých kruzích spíše naopak.

To nejdůležitější po roce 2000 (1/2)

- **Vznik ACSA (Akademické centrum studentských aktivit).**
 - Vznik 2002.
 - Pořádání konference o studentských organizacích na VŠ v roce 2005, ze které vyšel sborník, který je jediným primárním zdrojem o studentských organizacích v České republice.
- **Vstup Erasmus Student Network do ČR.**
 - V současnosti je s 16 pobočkami nejrozšířenější studentskou organizací v ČR.
 - ESN je známo i pod zkratkami ISC, ESC, IC nebo Buddy System.
- **Vznik Studentské unie UTB ze Zlíně (2005).**
- **Založení České studentské unie (2009).**

Vzestup České studentské unie

- ČeSU je založena v roce 2009 jako iniciativa budoucí národní studentské těleso.
- Autoři projekt „pro zjednodušení“ pojmu jen jako neoficiální platformu bez právní formy, stanov či transparentního vedení.
 - Projekt se záhy dostává do sporu se SK RVŠ a dalšími SU v ČR, protože se snaží vystupovat „jménem českých vysokoškolských studentů“, aniž by bylo jasné, kdo za projektem stojí a jak projekt funguje.
- Do ČeSU se zapojí cca 70 SO z celé ČR.
 - Pořádají se konference studentských organizací.

Pád České studentské unie

- **ČeSU dlouhodobě špatně pracuje se svými členskými SO, což vede k jejich odchodu.**
- **ČeSU dlouhodobě nereflektuje kritiku netransparentnosti projektu.**
 - Mazání příspěvků a blokování na FB stránkách ČeSU.
 - Lidé spojení s ČeSU útočí na kritiky projektu pomocí anonymů, dopisů na vedení univerzit a později i trestních oznámení (včetně jednoho na autora této prezentace 😊).
 - Lidé spojení s ČeSU se mstí těm, kteří od ČeSU odešli (aféra s doménou SUS Ostrava).
- **Spoluzakladatelka ČeSU byla v roce 2014 odsouzena za nekalou hospodářskou soutěž.**

To nejdůležitější po roce 2000 (2/2)

- **Týden neklidu (2012).**

- Ukázka toho, že SO v kombinaci s Akademickými senáty mají reálnou moc něco změnit.

- **Rozvoj kultury studentských akcí na VŠE.**

- Na ní navázaný růst počtu studentských organizací po roce 2010 (nyní cca 70 organizací na cca 18 500 studentů).

- **Vznik dalších studentských unií.**

- SUTUL (2011), MUNIE (2013), US VŠE (2014).
- Z ČeSU se stávají odboráři (2014).
- ČeSU zakládá studentský parlament pro delegáty VŠ, SŠ a ZŠ studentů (2015).

Současnost

- **Pro VŠ studenty se stává běžnějším být členem SO.**
 - Výhody při hledání práce, zkušenosti do vlastním projektů i podnikání.
 - Otevřenost mladých lidí „networkingu“.
- **V ČR stále neexistují odborné zdroje o SO.**
 - Díky tomu studentské organizace i vedení univerzit neustále znovu vynalézají kolo.
 - Něco prosím taky napište 😊.
- **Rozvoj SO a zlepšení pravidel pro ně na vysokých školách je třeba dělat odborně a na základě sdíleného know-how.**

USVSE

ČAS NA OTÁZKY

Pojďme do hospody...

Děkuji Vám za pozornost

jakub.koci@usvse.cz , <http://www.linkedin.com/in/kocijakub>